

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

487

Vragen van de leden **Von Martels** en **Geurts** (beiden CDA) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over *het bericht «EU-hof zet streep door subsidie grondaankoop natuur»* (ingezonden 10 september 2020).

Antwoord van Minister **Schouten** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) (ontvangen 15 oktober 2020)

Vraag 1

Herinnert u zich uw eerdere antwoorden op de vragen inzake het gelijkberechtigingsdossier?^{1 2 3}

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Bent u bekend met de uitspraak d.d. 3 september 2020 van het Hof van Justitie (zaaknummer C-817/18 P) die een definitieve streep trekt door het goedkeuringsbesluit van de Europese Commissie d.d. 2 september 2015 van de staatssteun aan de natuurorganisaties?⁴

Antwoord 2

Ja.

Vraag 3

Hebt u kennisgenomen van de artikelen van 4 september jl. in dagblad Trouw «Natuurorganisaties kregen onterecht miljoenen voor grondaankoop» en 'Bij de aankoop van natuur heiligde het doel de middelen», en het artikel in De

¹ Aanhangsel van de Handelingen, vergaderjaar 2015–2016, nr. 38

² Aanhangsel van de Handelingen, vergaderjaar 2018–2019, nr. 1497

³ Aanhangsel van de Handelingen, vergaderjaar 2018–2019, nr. 3933

⁴ Reformatorisch Dagblad, 3 september 2020, «EU-hof zet streep door subsidie grondaankoop natuur» (<https://www.rd.nl/vandaag/economie/eu-hof-zet-streep-door-subsidie-grondaankoop-natuur-1.1691882>)

Gelderlander «Natuurclubs moeten mogelijk miljoenen aan «staatssteun» terugbetalen: «Ze zullen grond moeten verkopen»?»^{5 6 7}

Antwoord 3

Ja.

Vraag 4

Deelt u de mening dat rechtsoverweging 108 van het Hof serieuze twijfels doet ontstaan over of het juridisch toegestaan was om natuurorganisaties economische activiteiten te laten uitvoeren op gronden die zij gratis of via een aankoopsubsidie hebben gekregen? Zo nee, waarom niet?⁸

Antwoord 4

De uitspraak van het Europese Hof bevat geen inhoudelijk oordeel of het natuurorganisaties is toegestaan economische activiteiten te verrichten op gronden die zijn bestemd voor natuurbeheer. Het Hof komt tot de conclusie dat het Gerecht geen blijk heeft gegeven van een onjuiste rechtsopvatting door te oordelen dat het feit dat de Commissie de activiteiten van de TBO's had aangemerkt als een „globale» of „atypische» DAEB, erop wees dat die instelling ernstige moeilijkheden had ondervonden tijdens de inleidende fase van het onderzoek van de PNB-regeling. Het Hof oordeelt dat het Gerecht op goede gronden tot de conclusie kon komen dat de Europese Commissie eerst de uitgebreidere formele onderzoeksprocedure had moeten openen vóórdat ze tot de conclusie kon komen dat er sprake was van toelaatbare staatssteun.

Vraag 5

Erkent u dat het problematisch is dat een terreinbeherende organisatie (TBO) met overheidsgeld (aankoopsubsidies) een kasteel kocht – dat vervolgens door de TBO verhuurd werd – en daarbij een private partij die 5,5 miljoen euro bood met maar liefst het dubbele overbood? Zo nee, waarom niet?⁹

Antwoord 5

Het kasteel (incl. opstallen en landbouwgrond) in de provincie Gelderland was vrij beschikbaar op de markt en is door Het Geldersch Landschap gekocht op basis van een marktconforme prijs die is gebaseerd op onafhankelijke taxaties. Overigens is de subsidie van de aankoop van dit kasteel de verantwoordelijkheid van de provincie Gelderland en heeft destijds plaatsgevonden op basis van de provinciale Subsidieregeling Vitaal Gelderland 2008. Vragen hierover zijn in het verleden door gedeputeerde staten van Gelderland beantwoord.

Vraag 6

Klopt het dat de Europese Commissie al vastgesteld heeft in het besluit d.d. 2 september 2015 dat de Nederlandse Staat de zogeheten standstill-verplichting (artikel 108 lid 3 VWEU) heeft geschonden? Zo nee, waarom niet?

⁵ Trouw, 4 september 2020, «Natuurorganisaties kregen onterecht miljoenen voor grondaankoop» (<https://www.trouw.nl/duurzaamheid-natuur/natuurorganisaties-kregen-onterecht-miljoenen-voor-grondaankoop~b7a33e9c/>)

⁶ Trouw, 4 september 2020, «Bij de aankoop van natuur heiligde het doel de middelen» (<https://www.trouw.nl/duurzaamheid-natuur/bij-de-aankoop-van-natuur-heiligde-het-doel-de-middelen~bc60ca71/>)

⁷ De Gelderlander, 4 september 2020, «Natuurclubs moeten mogelijk miljoenen aan «staatssteun» terugbetalen: «Ze zullen grond moeten verkopen»» (<https://www.gelderlander.nl/arnhem-e-o/natuurclubs-moeten-mogelijk-miljoenen-aan-staatssteun-terugbetalen-ze-zullen-grond-moeten-verkopen~a3abe56d/>)

⁸ Zaak C-817/18 P, Arrest van het Hof (Tweede Kamer) van 3 september 2020, Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland e.a. tegen Europese Commissie (<http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?num=C-817/18&language=nl>)

⁹ De Gelderlander, 4 september 2020, «Natuurclubs moeten mogelijk miljoenen aan «staatssteun» terugbetalen: «Ze zullen grond moeten verkopen»» (<https://www.gelderlander.nl/arnhem-e-o/natuurclubs-moeten-mogelijk-miljoenen-aan-staatssteun-terugbetalen-ze-zullen-grond-moeten-verkopen~a3abe56d/>)

Antwoord 6

Ja, dat klopt maar dat laat onverlet dat de Nederlandse Staat van mening is dat de TBO's geen ondernemingen zijn in Europeesrechtelijke zin. Bij hetzelfde besluit uit 2015 heeft de Commissie de regeling voor de verwerving van natuurterreinen overigens wel verenigbaar met de interne markt verklaard op grond van artikel 106, lid 2, VWEU.

Vraag 7

Klopt het dat de natuurorganisaties, los van de (on)verenigbaarheid van de staatssteun, ook een «renteclaim» boven het hoofd hangt vanwege de schending van de zogeheten standstill-verplichting? Welke bedragen zijn bij deze zogenaamde renteclaim gemoeid?

Antwoord 7

Een renteclaim kan alleen aan de orde zijn als er sprake is van staatssteun. Of een renteclaim in dezen mogelijk is hangt derhalve af van de uitkomst van de formele onderzoeksprocedure en de opnieuw te beantwoorden vraag of er sprake is van staatssteun. Of een renteclaim ook mogelijk is in het geval de Europese Commissie niet aangemelde staatssteun wel verenigbaar met de interne markt heeft verklaard op grond van artikel 106, lid 2, VWEU is nog niet duidelijk. De verwachting is dat de nog lopende Viasat Broadcasting UK zaak bij de Unierechter hierover duidelijkheid kan bieden. Om welk geldbedrag aan rente het hier zou gaan is onbekend.

Vraag 8

Onderkent u dat zelfs als de Europese Commissie de staatssteun aan de natuurorganisaties alsnog goedkeurt, de natuurorganisaties rente moeten betalen over de verleende staatssteun omdat die staatssteun niet conform de standstill-verplichting vooraf is aangemeld bij de Europese Commissie? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

Voor een antwoord op deze vraag verwijs ik naar het antwoord op vraag 7.

Vraag 9

In hoeverre zijn de argumenten die u in uw antwoorden d.d. 11 september 2019 geeft, dat van staatssteun in de zin van artikel 107 VWEU geen sprake is, nog valide, gegeven de eerdere rechtspraak van het Hof van Justitie van de EU (12 september 2013, T-347/09) en de meest recente uitspraak?¹⁰

Antwoord 9

De argumenten zijn nog steeds valide. De uitspraak van het Europese Hof handelt alleen over het begrip «belanghebbenden» in de zin van artikel 108, lid 2, VWEU en of de Europese Commissie aanleiding had moeten zien om de formele onderzoeksprocedure te openen.

Vraag 10

Begrijpt u dat de interventie door de Staat ter ondersteuning van Natuurmonumenten bij de procedure bij het Hof van Justitie de indruk wekt dat de Staat en de natuurorganisaties onder één hoedje spelen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 10

Nee. De Nederlandse Staat is van mening dat zij destijds conform het EU-staatssteunrecht subsidie heeft verstrekt aan de TBO's.

Vraag 11

Zijn er gespreksverslagen beschikbaar met betrekking tot het contact tussen ministerie(s) en natuurorganisaties over het zogenaamde gelijkberechtigingsdossier? Zo ja, kunt u hiervan een overzicht verstrekken?

Antwoord 11

Nee. Over de afgelopen jaren zijn hier geen gespreksverslagen van.

¹⁰ Aanhangsel van de Handelingen, vergaderjaar 2018–2019, nr. 3933

Vraag 12

Bent u het eens met de kop van het artikel in De Gelderlander dat de natuurclubs miljoenen aan staatssteun moeten terugbetalen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 12

Het is aan de Europese Commissie om een nieuw besluit te nemen op basis van de formele onderzoeksprocedure. Uit het goedkeuringsbesluit van de Europese Commissie uit 2015 blijkt dat de Europese Commissie de subsidies aan de TBO's als verenigbare staatssteun beschouwt.

Vraag 13

Heeft u al met de natuurorganisaties gesproken over de uitspraak? Zo ja, wat zijn hier de uitkomsten van en is in dit gesprek ook gesproken over hoe de natuurorganisaties de staatssteun eventueel terug zullen gaan betalen? Zo nee, wanneer gaat dit gesprek plaatsvinden en kunt u de Kamer van de uitkomsten op de hoogte stellen?

Antwoord 13

Nee. Er is geen overleg gepland met de natuurorganisaties over de uitspraak van het EU Hof. Mocht dit in de toekomst plaatsvinden, dan zal de Kamer hierover worden geïnformeerd.